

HET PRIVILEGE

Mannenhater, aansteller, aandachtszoeker: als feminist krijg je nogal wat naar je hoofd. Maar de focus van onze maatschappij op mannen is niet alleen oneerlijk, maar potentieel ook levensgevaarlijk.

DAT MAN-ZIJN HEET

■ In de medische wereld bestaat er zoiets als het 'Yentl-syndroom'. Vernoemd naar de film uit 1983, waarin Barbra Streisand een vrouw speelt die doet alsof ze een man is, om te zorgen dat ze een goede opleiding krijgt. Dat slaat bijvoorbeeld op het onderwerp hartaanvallen. Het clichébeeld daarvan is dat een man van middelbare leeftijd, een beetje te zwaar, opeens naar z'n hart grijpt met een van pijn vertrokken gezicht. Maar... vrouwen hebben zo'n 25% meer kans op een hartaanval, in veel landen is het zelfs de belangrijkste doodsoorzaak. Helaas zijn de preventieve medicijnen afgestemd op het mannenlichaam en werken ze bij een vrouwenhart minder goed. Nog gevaarlijker: dokters herkennen de symptomen bij vrouwen minder goed. We hebben geen 'Hollywood-hartaanval', vaak is er helemaal geen pijn in de borst maar eerder maagpijn, ademhalingsproblemen, misselijkheid en vermoeidheid.

Symptomen die een arts sneller wegwuift met een 'dat gaat vanzelf wel weer over'. Zijn we mooi klaar mee: vrouwen hebben bijna dubbel zo veel kans om aan de gevolgen van een hartaanval te overlijden. Dit is slechts een van de ronkende voorbeelden die schrijfster en activist Caroline Criado Perez aanhaalt in 'Invisible women' (de Nederlandse vertaling 'Onzichtbare vrouwen' is zojuist verschenen). Haar boek stikt van de confronterende onderzoeken, feiten en analyses, die je met de neus op de feiten drukken. Van hoe standaardmaten zijn afgestemd op mannen, zodat vrouwen bijvoorbeeld toetsenborden lastiger kunnen gebruiken en meer risico lopen op verwondingen bij auto-ongelukken, tot stemherkenningssoftware die vrouwenstemmen negeert en het feit dat innovatieve start-ups met een vrouw aan het hoofd veel meer moeite hebben investeerders te trekken. De meeste van ons wisten het al, maar toch:

er is nog heel wat werk aan de winkel om de boel écht gelijk te trekken en het boek van Perez wrijft het er nog maar eens in. Onze maatschappij is veel minder ingericht op vrouwen, terwijl we toch bijna met net zo veel zijn: 105 mannen op 100 vrouwen wereldwijd. In Nederland zijn we zelfs met meer: zo'n 8,7 miljoen vrouwen tegenover 8,5 miljoen mannen. Voldoende vrouwen dus om de scheve verhoudingen en bijbehorende gevaren niet langer te accepteren.

INSPIRATIEBRONNEN

Werkplek-wellnesscoach Vivian Acquah (vivalavive.com) is een van hen. Want, zo zegt ze: "We hebben changemakers nodig om het huidige beeld van vrouwen te veranderen en daar maak ik graag deel van uit. Ook voor de volgende generaties. Het is belachelijk dat vrouwen in 2019 nog steeds niet als gelijken worden gezien. In de IT-wereld, waar ik veel werk, zijn mannen overheersend. Alleen al de seksistische grapjes en quasi-serieuze opmerkingen zoals 'dan zullen we je wel niet meer zien' als je zwanger bent. Maar kijk ook naar hoe Femke Halsema, de burgemeester van Amsterdam, wordt behandeld. Klagen over de burgemeester hoort erbij, maar háár

puberteit is het belangrijk meiden bewust te maken van hun kracht en hoe ze deze kunnen inzetten. Het is sowieso goed om inspiratiebronnen te hebben, vrouwen die een positie bekleden die jij ambieert. Dat motiveert om harder te knokken. Als ik érgens niet tegen kan, is het de opmerking dat er te weinig inspirerende vrouwen zijn. Bullshit. Dan kijk je gewoon niet goed genoeg." Toch is en blijft ze optimistisch over de vrouwelijke toekomst: "Zolang we elkaar weten te vinden, ondersteunen en verder helpen. *Pay it forward*: ellebogenwerk is zonde van de energie."

ABORTUSBUDDIES

De Bovengrondse is een groep vrouwen die hier vol overgave voor strijdt. Steeds vaker komen ze in het nieuws, met confronterende inzichten en slimme acties. Zo richtten ze de aandacht op het feit dat bar weinig straten zijn vernoemd naar vrouwen, maar ontplooiden ook een initiatief voor 'abortusbuddies':

Onze maatschappij is veel minder ingericht op vrouwen, terwijl we met net zo veel zijn

pakken ze aan op haar geslacht. Dat ze pinnig is, of opmerkingen over 'dat ze een keer een goede beurt moet krijgen'. Zo flauw en denigrerend allemaal." Een mogelijke oplossing ziet Acquah in samenwerking: "Wat doen de mannen hiertegen, met hun *old boys* netwerk? Ze mogen best wat meer deuren voor ons openzetten. Gelukkig zijn er steeds meer mannen die er wat van zeggen als ze bijvoorbeeld zien dat een vrouw wordt lastiggevalen. Ik probeer mijn zoon van vijf ook bewust te maken van gendergelijkheid. Daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen. Een tv-programma dat aangekondigd wordt als 'speciaal voor jongens' kan, zeg ik tegen hem, óók leuk zijn voor meisjes."

Door middel van mentortrajecten deelt Vivian haar eigen ervaringen met jonge vrouwen: "Met name in de

vrijwilligers die zich aanbieden om vrouwen te begeleiden naar een abortuskliniek, waar bizar genoeg – ja, ook in Nederland – soms anti-abortusactivisten staan. Marthe de Win is een van de oprichters van De Bovengrondse en (terecht, als je het ons vraagt) apetrots op haar organisatie. "Mensen denken weleens dat we met z'n twintigen op een groot kantoor zitten, omdat we best wat exposure krijgen. Maar iedereen die voor ons werkt, doet dat vrijwillig. We hebben het in Nederland prima voor elkaar qua basisrechten, maar geloof me: er is nog veel werk aan de winkel qua gendergelijkheid. Nota bene van vrouwen zelf krijg ik regelmatig te horen: 'feminisme is nergens meer voor nodig, want ik heb er geen last van'. Behoorlijk egoïstisch en vaak een signaal dat het een blinde vlek is geworden. Ze hebben de beeldvorming en dagelijks seksisme, zoals straat-intimidatie, zodanig geïnternaliseerd dat ze het niet eens meer doorhebben. Dat jij het niet erg vindt, is heel fijn voor jou. Maar we moeten er samen voor knokken. *Let's get the movement going.*" →

Dat feminisme nu 'hot' is, is volgens Marthe goed te verklaren. "Vrouwen voelen zich nu sterk genoeg om op te staan. Juist doordat we meer tegenstand ervaren, door de groeiende rechtse politiek en hoe bizar Amerika momenteel omgaat met abortuswetgeving. We durven het daardoor aan om bepaalde verschillen tussen mannen en vrouwen niet langer te accepteren." Een goed voorbeeld hiervan is dat er onlangs een wetsvoorstel werd ingediend om anticonceptie terug te krijgen in het basispakket van de verzekering (nadat het er in 2011 uit was geknikkerd): "Helaas kwam het wetsvoorstel er niet doorheen. 'Vrouwen kunnen dit best zelf betalen,' riepen politici. Dan heb je een behoorlijk bord voor je kop. Neem 'period poverty'; in Groot-Brittannië een bekend probleem, maar hier kent bijna niemand het. We doen er bij De Bovengrondse nu onderzoek naar en hebben ontdekt dat er ook in Nederland menstruatie-armoede bestaat. Meiden die de hele dag thuis-blijven van school als ze ongesteld zijn omdat ze geen geld hebben voor maandverband, of het onhygiënisch oplossen door bijvoorbeeld de hele dag één tampon te dragen. Mensen hebben daar geen oog voor. Heel frustrerend."

'VROUW WORDT DIRECTEUR'

Ook in de mediawereld valt er nog wat te verbeteren in het man-vrouwevenwicht. Kijk bijvoorbeeld naar de krantenkop wanneer een vrouw een toppositie in de zakenwereld of politiek heeft bereikt: 'Vrouw aan de macht', 'Vrouw wordt directeur van KPN', 'Vrouw wint Nobelprijs'. Het lijkt wel een naamloze 'vrouw', die om de haverklap van baan verandert. Het zou mooi zijn als we in de toekomst mee zullen maken dat het niet meer bijzonder is dat dit gebeurt, en vrouwen óók gewoon met naam worden genoemd. Net als de mannen bij hun *job changes*.

Trend- en innovatiestrategie Lieke Lamb (van balancebabes.nl) houdt zich actief bezig met de veranderende positie van vrouwen. "De lijst met voorbeelden waarbij mannen in vergelijking met vrouwen worden bevoordeeld is ontzettend lang. Medicijntesten waarbij geen rekening wordt gehouden met vrouwelijke hormonen. Artificial intelligence waarbij rekenprogramma's uitgaan van een witte man. Het onderwijs waarin meisjes floreren met een bepaalde aanpak, die bij jongens juist totaal niet werkt. Het voelt niet goed om te geloven in biologische predestinatie, maar we zijn toch écht heel verschillend. En dat niet accepteren en erop inspelen, kan levensgevaarlijk zijn."

Om de maatschappij meer en beter in te richten voor vrouwen, hebben we volgens Lamb een lange adem nodig. Maar ze gelooft wel dat het kan: "Ik kreeg ooit bij een lezing de vraag of ik een jurkje aan wilde doen, want dat 'was wel zo gezellig' voor het uit mannen bestaande publiek. Zo'n soort vraag zul je tegenwoordig niet snel meer krijgen, denk ik. En je ziet het hanteren van quota, zoals onlangs de Universiteit van Eindhoven, die een tijdlang alleen vrouwen aan gaat nemen om de verhoudingen recht te trekken. Dat vind ik een sterk initiatief, want als iemand in een achtergestelde positie zit, kan diegene een extra duwtje in de rug goed gebruiken. Daarbij hoop ik op meer goede vrouwen in de politiek én dat vrouwen zelf bravoure durven tonen. Net als mannen solliciteren op een job als je aan de heft van alle functie-eisen voldoet en niet pas wanneer je de volledige lijst kunnen afvinken, bijvoorbeeld. Voor een deel hebben vrouwen de potentiële macht in eigen handen." **G**

FEMALE INSPIRATION

①

'BEDTIJDVERHALEN VOOR REBELSE MEISJES': sprookjesboek in een compleet nieuw daglicht, met honderd voorleesverhalen over inspirerende vrouwen. Om je dochter/nicht/buurmeid op jonge leeftijd te laten zien hoe geweldig vrouwen zijn.

②

'PURL': de korte film van Pixar, te vinden op YouTube, laat op pijnlijk confronterende wijze zien hoe lastig het voor vrouwen kan zijn om zichzelf te blijven op de werkvloer.

③

'WHY DO WE STILL FIND WOMEN'S VOICES SO SCARY?': Een ijzersterke TED Talk van Caroline Criado Perez, de schrijfster van 'Onzichtbare vrouwen'.

④

WOMEN INC (WOMENINC.NL): een organisatie met als missie de kansen van vrouwen te vergroten en de beeldvorming te veranderen. Ze voerden onder andere campagne voor gelijke beloning en betere gezondheidszorg voor vrouwen.